[2021] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 534

ਖੋਕਨ @ ਖੋਖਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਬਨਾਮ

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ

(2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 121)

ਫਰਵਰੀ 11, 2021

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860: ਧਾਰਾ 302 - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ - ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੰਦਭਾਗੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਘਰ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ - ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਦਰਦ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਾਤ ਉਸਨੂੰ ਦੂਜੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਛੋਟੀ ਅੰਤੜੀ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਸੈਪਟੀਸੀਮੀਆ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ - ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ - ਅਪੀਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-1 ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਕਿਹਾ: ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ - ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਪੇਟ - ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸ ਅਪਵਾਦ 4 ਤੋਂ ਐਸ.300 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ - ਅਪਵਾਦ 4 ਤੋਂ ਐਸ.300 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਧਿਰ ਭੜਕਾਊ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਹੇਠਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: **1. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਅਪਵਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ**

ਕਤਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕੇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 300 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦਾ ਅਪਵਾਦ 4 ਹੋਵੇਗਾ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੇ ਜੋਖਮ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ 'ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਗਾਊਂ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7] [540- ਐੱਚ; 541-ਏ-ਸੀ]

2. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹੋਏ ਝਗੜੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਗਰਮੀ 'ਚ ਪੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਧਿਰ ਭੜਕਾਊ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 8, 9] [541- ਐੱਫ-ਐੱਚ; 542-ਏ-ਸੀ]

3. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਸੈਪਟੀਸੀਮੀਆ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਪਟੀਸੀਮੀਆ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਲਾਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੋਸ਼ੀ

ਉਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਝਗੜਾ ਅਚਾਨਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 14.5 ਸਾਲ। [ਪਾਰਸ 10, 11] [542- ਐੱਫ-ਐੱਚ; 543-ਏ-ਡੀ]

ਸੰਜੇ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ, **(2016) 3 ਐਸਸੀਸੀ 62 - ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।**

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

(2016) 3 ਐਸਸੀਸੀ 62 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 10

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2021 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 121

ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ 2009 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 38 ਵਿੱਚ 27.01.2014 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਰਿਸ਼ੀ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਐਡਵੋਕੇਟ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਚੈਤਨਿਆ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਸ਼ਵਤੀ ਐਮ.ਕੇ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.

1. ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 2009 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 38 ਵਿੱਚ 27.01.2014 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

2. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ 08.01.2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-1 ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-1 ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

3. ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ/ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ 08.08.2006 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 6:30 ਵਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਵਨ ਦੇ ਘਰ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਭਾਵ 09.08.2006 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਚੰਨੂ ਰਾਮ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਮਨਕੂ ਦੀ ਭੈਣ ਮਨਕੀ ਨੂੰ ਮਨਕੂ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਦਰਦ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭੈਣ ਮਾਨਕੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਐਨ.ਐਮ.ਡੀ.ਸੀ ਅਪੋਲੋ ਸੈਂਟਰਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਬਚੇਲੀ ਵਿਖੇ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ। 09.08.2006 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਮਹਾਰਾਣੀ ਹਸਪਤਾਲ, ਜਗਦਲਪੁਰ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ, ਮਨਕੂ ਰਾਮ ਦੀ 11.08.2006 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਗੁਪਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਨਕੂ ਰਾਮ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਛੋਟੀ ਆਂਤੜੀ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਸੈਪਟੀਸੀਮੀਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਦਮਾ ਸੀ।

4. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਨਕੂ ਰਾਮ ਦਾ ਕਤਲ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

5. ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਘਟਨਾ 08.08.2006 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਾਲੇ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੇਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ

08.08.2006 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ ਵਾਪਰਿਆ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਭਾਵ 09.08.2006 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੈਪਟੀਸੀਮੀਆ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 14.5 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

5.1 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ। (2016) 3 ਐਸਸੀਸੀ 62 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੂਪੀ ਰਾਜ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304-1 ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

6. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ - ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਛੋਟੀ ਅੰਤੜੀ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਸੈਪਟੀਸੀਮੀਆ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਜੇ ਗੁਪਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ -3) ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਕੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਨਕੂ ਰਾਮ ਦਾ ਕਤਲ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਚੌਥੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 3/4 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

6.1 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਜੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

6.2 ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

7. ਅਸੀਂ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੋ ਇਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304-1 ਵਿਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ.

7.1 ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਗੈਰ ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"300. ਕਤਲ—ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਕੰਮ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ-

ਦੂਜਾ. —ਜੇ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ-

ਤੀਜਾ. —ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਜਾਂ-

ਚੌਥਾ. —ਜੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ***ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਖਤਰਾ*** ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਪਵਾਦ 1. – ਜਦੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।—ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਅਪਰਾਧੀ, ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਕਸਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਉਕਸਾਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਦੁਰਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਵਾਦ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ:

ਪਹਿਲਾ. —ਇਹ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਵਜੋਂ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਭੜਕਾਊ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉਕਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਦੂਜਾ. —ਇਹ ਕਿ ਭੜਕਾਊ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

ਤੀਜਾ. —ਇਹ ਕਿ ਭੜਕਾਊ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿੱਜੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਵਿਆਖਿਆ।—ਕੀ ਉਕਸਾਵਾ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ।

ਅਪਵਾਦ 2. - ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਅਪਰਾਧੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਨੇਕ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

ਅਪਵਾਦ 3. - ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਅਪਰਾਧੀ, ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ, ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਬਦਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

ਅਪਵਾਦ 4. —ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ 'ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿਚ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਏ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ. —ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਧਿਰ ਭੜਕਾਊ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅਪਵਾਦ 5. —ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਉਦੋਂ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਤ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਾ ਖਤਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ।

ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਹੈ

ਅਪਵਾਦ ਜਦੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 300 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦਾ ਅਪਵਾਦ 4 ਹੋਵੇਗਾ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦੇ ਜੋਖਮ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ 'ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੇ ਅਣਉਚਿਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਜਾਂ ਅਸਾਧਾਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਧਿਰ ਭੜਕਾਊ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

8. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ 08.08.2006 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 6:30 ਵਜੇ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਘਰ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ।

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਯਾਨੀ 09.08.2006 ਤੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ 09.08.2006 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ, ਯਾਨੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਧੱਕਣ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮੌਤ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਰਫੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਧਾਰਾ 300 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਆਮ ਕਿਸਮ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ।

9. ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਝਗੜੇ 'ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਧਿਰ ਭੜਕਾਊ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ।

10. ਹੁਣ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਸੰਜੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੌਤ ਸੈਪਟੀਸੀਮੀਆ ਕਾਰਨ ਘਟਨਾ ਦੇ 62 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ 62 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ 62 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਜਿਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਸਥਿਰ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢ ਸਕਦੀ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਸੱਟ ਆਮ ਕਿਸਮ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 300 ਤੀਜੀ ਆਈਪੀਸੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 304-1 ਆਈਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਆਰ.ਆਈ. ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਸੈਪਟੀਸੀਮੀਆ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਸੈਪਟੀਸੀਮੀਆ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਪਟੀਸੀਮੀਆ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਇਲਾਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ. ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

ਇੱਥੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਦੋਸ਼ੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਝਗੜਾ ਅਚਾਨਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੇਟ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਅਪਵਾਦ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਾ 300 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

11. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 304-1 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। 14.5 ਸਾਲ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਦਵਾਨ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਕੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

MANJEET SINGH
E. No. P/1882/2007 Advocate
Chamber No. 417 2nd Flour
Civil Courts, Rajpura
Mobile: 98726-56669